

aquesta idea que em vaig anticipar a refutar en el DCEC), *Gloss. Lullia* v, 265; la qual es recusa a si mateixa, en acabar dient que el fr. *trier* (i l'oc. *triar*) no mereixen ser atesos per un etimòleg català. El bon senyor cau en el mateix vici que retraiem nosaltres als romanistes estrangers, de fer romanística prescindint de les llengües romàniques altres que la pròpia. El treball del venerable filòleg té la utilitat d'aplegar (mal sigui indigestament, i silenciament alguns dels testimonis de *destriar*, a benefici de *de-* *triar*), més de 30 cites de *triar* en obres lullianes i unes quinze de *de(s)triar* en la gran font arcaica de la nostra llengua.

Trias, triàsic, V. tres Triat, triatge, V. triar Tri- *axial, V. tres i eix Trib, V. tribu (TRIBUT) Triba,* *V. trapar +Tribade, V. tribo- Tribajoc, V. trepar Tribal, V. tribu Tribana, tribanar, tribanella, -aneta, -anola, tribena, V. trepar Tribessos, V. trespeus (TRES) Tribet, tribi, V. trepar Tribinella, tribit, tribó, V. trepar*

TRIBO-, forma prefixada del gr. *τρίβω* 'jo frego', produït pel frec: *tribòmetre* etc. +*Tribade* f., 'dona que ama homosexualment altres dones, lèsbia', pres del gr. *τριβάς, -άδος*, id., derivat d'aqueix verb grec; no és correcta la catalanització *tribada* que han assajat alguns que només saben el francès. +*Tribadisme*; +*tribàdic, -ca*; +*tribaditzar*.

Tribol, V. trespol Tribolar, V. tribulació Trebo- *lera, V. trespol Tribolet, V. trèvol Triboll, V. tribulació Tribòmetre, V. tribo- Tribós, V. torbar Tribost, V. tribesso (amb trespeus, TRES) Tribra-* *qui, V. tres + breu Tribu, tribuir, V. tribut*

TRIBULACIÓ, pres del ll. *tribūlatio, -ōnis*, 'aflicció, tribulació', derivat de *tribūlāre* 'batre', 'turmentar, destrènyer', i aquest, de *tribūlum* 'cina de batre, batolles' i *tribūlus* 'gatosa, abrull'. □ 1.ª doc.: *Homilies*.

«Dues ciutatz --- Tirus e --- Sidon --- Tirus significa las *tribulacions* d'aquest segle, e --- Sidon significa lo poble ---», *Hom.*, 7v7; «--- treballs, ontes e *tribulacions*», Lull (Do. Pu., Gili, p. 103; 104 etc.); «mostrar-se participant en la *tribulació* del proisme», Eiximenis (Do. Comp. CoDoACA XIII, 313; «jo, servidor vostre, desigant que pogués ésser present ab vós, per ço que us consolàs en vostres *tribulacions* ---», AntGinebreda (c. 1390, JMBover, BiEscrBal. I, 401); «ésser --- benaventurat e passar la vida sens mordiment e *tribulació* de cors», AntCanals (*Provid.*, 572; *NCL*, XLIX, 104). Text de les *VidesR*, 256v1.20 en *tèrbol* (TORBAR). Mot freqüent en la literatura medieval: Lull (*Blanq.* I, 223.24); *Eiximplis*, recull Ag. II, 196.1; StVicentF (*Serm.* I, 67.28, text en AFANY).

Continua molt usat per tothom i pertot; i com que de l'alta esfera moralista va traspuar i ha acabat per davallar al poble comú, amb tot intensiu, i forta càrrega afectiva, la gent senzilla degué deformar-lo sovint amb encreuaments o per influència d'altres mots. Per

a *treboloci* (-*baloci, tribulossi*), veg. el que ja s'ha explicat a *tèrbol* (TORBAR). A Mall. el curiós barbarisme *tribunal*: *dia de tribunal* 'dia de pluja i vent' mall. (DAg.), 'tribulació', que figura almenys en alguna cobla de festeig: veg. les colleccionades pel DAg. i per Moll (*Amoroses*, 41); ço que ha de resultar d'encreuament amb *temporal* 'tràngol' (ajudant-hi dissim. i potser alguna reminiscència del *tribunal de penitència*, però més aviat de *torbonada*, cf. mall. *tribunada*, DAg.).

Ha acabat essent un mot de digne to literari *tribull*, que ja era usual a fi del S. XIX: «ben satisfet podeu donar-vos dels grans *tribulls* que heveu passat, sols pel goig de contar-los ab un art tan intens y poderós», JRoca i Rocà (sobre Pres. *Imag.* de Coromines, *Esq. d. l. Torratxa*, 5-v-1899):¹ «No ens ha d'estranyar, doncs, que en un tal *tribull* Rosina sucumbeixi en l'avinentesa d'una barroera primera escomesa», Feliu Elías (JSacs, *El Poble Català*, París, 19-I-1940); i Carner 'tribulació' i no pas 'batibull' (mal definit en *AlcM*); aquí el punt de partida fou un postverbal *tribul*, que com a equivalent de *tribulació* porta Lab. (1840); ja usat pel Rector de Vallfogona, DAg., i avui emp. i Gxa. (*AlcM*). Alterat per influència dels derivats de *BULLIR*, sobretot *rebull* i *bullici* (cf. un cast. antiq. *tribulo* «pésame» [1573], DCEC) (hi ha var. *trebull* DAg., *triboll* i *tribol*).

Serà bo tenir també en compte diversos mots gallo-rom. (dial. etc.) amb encreuament semblants, aplegats per Schuchardt (*Rom. Etym.* II, 62, 137-9), que entre altres explica així cat. *tribulet* [«home inquiet», Belv.; noi entremaliat, Lab.], oc. mod. *treboulet*: en els quals, veu contaminació amb *FOLLET* (d'on també Berry *trifollet* 'follet'); hi veu també contactes amb el fr. *fouiller* (cf. *tréfouiller*), i certament amb el grup de *romboll* i *terboli*, cf. *tribulina* 'dona que va amb curruixes' (*Rond. d. Rond.* val.). Var. *triboll* (DAg.). En fi, per encreuament amb *carronya*: *tribonya* 'animal raquític' (*AlcM*).

El verb llatí també es va introduir en cat. des d'antic: de primer sempre en la forma simple *tribular-se* o intr. *tribular*, i sobretot com a participi *tribulat*:² «con tu veuràs los bons hòmens --- amats per --- Déu, treballar, suar, e en diverses formes *tribular*, / veuràs los mals hòmens luxuriar ---», AntCanals (*Provid.*, *NCL*, 91); «Alesbíades interrogà Sòcrates per què no gitave de si sa muller, dona bare<1>losa, la qual de dia e de nit lo molestave e l *tribulave* ---», *Breviloqui* de Joan de Galles (130).

Que la forma antiga era amb *u*, d'acord amb el caràcter cultista d'aquest mot, ho comproven, anant a la segura, les rimes de Jacme Roig: *tribules* / acumules (*Spill*, 10057); les dones «sí són represes, / instruccions, / reprensions, / tot ho refusen, / mas molt bé scusen / vicis amats: / e los pecats / d'altri speculen / e *ze'n tribulen* / ---» (464). Ja antigament apareix la variant *atribulat*, -ular: «estava *atribulat*», *Decam.* v, § 3, 303.7f.; «ab tot que era *atribulada*, escoltava lo consell», ib. IV, § 6, 263.9 (trad. «continuamente piagnesse», ed. 1961, p. 284); «fonc molt *atri-*